

Lähdeviitteiden merkintä (Kielijelppi)

Copyright 2004 – 2010, Kielijelppi

[Palvelun tekijänoikeuksia suojaa Creative Commons -lisenssi](#)

Lähdeviitteiden merkitsemiseksi on olemassa useita tapoja. Viitteet voidaan merkitä tekstin sekaan tekstiviitteiksi, sivun alareunaan alaviitteiksi tai luvun tai työn loppuun loppuviitteiksi. Eri tieteenaloilla on käytössä erilaisia tapoja ja niistä on syytä ottaa selvää.

Pääsäännöt ovat kuitenkin kaikille yhteiset:

- Omat ja lainatut ajatukset on erotettava toisistaan.
- Lähdeviitteet merkitään mahdollisimman tarkasti.
- Merkintätapojen on oltava työssä johdonmukaisia.

Jokaisen lainatun ajatuksen perään on laitettava lähdeviite. Lähdeviitteitä ei siis merkitä nippuina kappaleen loppuun. Jos tekstissä referoitu ajatus on peräisin useasta lähteestä, ne kaikki voi merkitä samaan lähdeviitteeseen. Ei kuitenkaan ole mielekästä kasata samaan viitteeseen lähteitä itsetarkoituksellisesti.

Lähdeviitteisiin on syytä merkitä myös sivunumerot. Sivunumerot merkitään aina suoriin lainauksiin ja jos viitataan kuvaan, taulukkoon tai yksityiskohtaiseen tietoon. Sivunumeroita ei tarvitse merkitä silloin, kun viitataan laajasti koko teokseen tai tutkimukseen tai jonkun tutkimuksiin yleensä.

Lähdeviitteiden muoto – yksi tapa

Seuraavassa on tekstiviitteiden merkitsemiseen ohjeita. Samat ohjeet pätevät jokseenkin sellaisenaan lähdeviitteiden merkitsemiseen ala- tai loppuviiteinä. Tavat vaihtelevat kuitenkin tieteenaloittain, joten kulloisessakin tilanteessa tarvittavasta merkintätavasta on otettava selvää.

Tekstiviitteenä oleva lähdeviite näyttää siis tältä:

Etenkin itse valmistettuun ruokaan on muodostunut voimakas henkilökohtainen ja emotionaalinen suhde: se on lahja, konkreettinen välittämisen osoitus (Mäkelä 2000: 206).

Tekstiviite tulee aina sulkeisiin. Viitteisiin merkitään

- tekijän sukunimi tai tekijöiden sukunimet
- julkaisun painovuosi
- sivunumero(t).

Julkaisuvuosi erotetaan sivunumeroista pilkulla tai kaksoispisteellä. Sukunimen ja julkaisuvuoden väliin ei tule pilkkua. Seuraavissa esimerkeissä lähdeviitteen ympärille tulisi tietysti sulkeet, jos ne olisivat keskellä leipätekstiä.

Heikkinen 2000: 69 tai Heikkinen 2000, 69.

Jos tekijöitä on kaksi, sulkeiden sisässä nimien välissä käytetään &-merkkiä. Varsinaisessa tekstissä käytetään *ja*-sanaa:

Heikkinen & Korhonen 2000: 69.

Heikkinen ja Korhonen (2000: 69) tähdentävät, ettei asia ole näin yksinkertainen.

Jos tekijöitä on enemmän kuin kaksi, kahden viimeisen nimen väliin tulee sulkeiden sisällä &-merkki ja varsinaisessa tekstissä vastaavasti *ja*-sana. Muiden kuin kahden viimeisen nimen väliin tulee pilkku.

Heikkinen, Korhonen & Virtanen 2000: 69.

Kun lähde mainitaan ensimmäistä kertaa, viitteessä kerrotaan kaikki edellä mainitut tiedot. Kun lähteeseen viitataan myöhemmin, lisätään ensimmäisen nimen jälkeen lyhenne *ym.* Suomenkielisessä tekstissä ei yleensä tarvitse käyttää latinankielistä lyhennettä *et al.* (*et alii* 'ja muut').

Heikkinen ym. 2000: 68

Kun viitataan useampaan kuin yhteen julkaisuun, viitteet erotetaan toisistaan puolipisteellä.

Heikkinen 2000: 68; Swales 1997: 56.

Jos viitataan saman tekijän samana vuonna ilmestyneisiin eri julkaisuihin, julkaisut erotetaan toisistaan vuosiluvun jäljessä olevalla pienellä kirjaimella. Jos ei käytetä sivunumeroita, väliin tulee pilkku. Jos käytetään sivunumeroita, väliin tulee puolipiste.

Heikkinen 1999, 2000a, 2000b

Heikkinen 1999: 31; 2000a; 2000b

Jos referoitavan kirjoittajan nimi mainitaan jo itse leipätekstissä, lähdeviite laitetaan heti nimen jälkeen eikä nimeä enää toisteta lähdeviitteessä.

Heikkisen (2000: 69) mukaan asia ei kuitenkaan ole näin yksinkertainen.

Jos julkaisulla ei ole tekijää, viitataan julkaisuun sen nimellä ja julkaisuvuodella.

Kieli ja sen kieliopit 1996

Näin voidaan menetellä myös silloin, jos tekijöitä on todella monta eikä kaikkia ole mahdollista luetella tekstiviitteessä.

Painamattomat lähteet ja haastattelut

Jos viitataan luentoan, suulliseen tiedonantoon tai painamattomaan lähteeseen, menetellään mahdollisuuksien mukaan edellä mainittujen ohjeiden mukaan (esimerkiksi Heikkinen 2005). Lähdeluetteloan sitten merkitään, millaisesta lähteestä on kyse (esimerkiksi Heikkinen, Heikki 2005: Heikkilänkylän hevoshuumori. Luentosarja Helsingin yliopiston hevostieteen laitoksessa).

Toissijaiset lähteet

Aina olisi suotavaa viitata vain sellaisiin lähteisiin, jotka on itse nähnyt ja joista tiedon on ottanut. Alkuperäisestä lähteestä näkee, minkälaisessa kontekstissa tieto on: onko esimerkiksi kyse laajan teoksen yhdestä sivuhuomiosta vai kokonaisesta aiheesta käsittelevästä artikkelista.

Jos kuitenkin joutuu turvautumaan toissijaiseen lähteeseen, täytyy alkuperäisen lähteen tiedotkin merkitä viitteeseen. Eri tieteenaloilla on erilaisia tapoja viitata toissijaisiin lähteisiin. Tässä on yksi tapa.

Hakasulkeisiin merkitään lähde, johon ei viitata suoraan:

Heikkisen [2000] esittämän näkemyksen mukaan — — (Korhonen 2004: 122).

Tekstiviitteeseen taas tulisi (Korhonen 2004: 122 [Heikkinen 2000]).

Verkkosivuihin viittaaminen

Internetissä oleviin lähteisiin tai aineistoihin viittaamisessa pätevät pääasiallisesti samat säännöt kuin edellä. On tärkeää ilmoittaa, mistä lähteeseen pääsee.

Jos lähteellä on henkilötekijä, viitataan normaalisti nimellä ja vuosiluvulla. Jos tekijää ei tiedetä, käytetään julkaisun tai sivuston nimeä ja vuosilukua, mikäli se on tiedossa.

Internet-lähteisiin merkitään päivämäärä, jolloin niihin on viitattu. Päivämäärä merkitään myös lähdeluetteloan. Tällaiset lähteet kannattaa myös tulostaa itselleen: niiden säilyminen verkossa on epävarmaa, joten on hyvä säilyttää itsellään dokumentti mahdollista myöhempiä tarkistusta varten.

Miten viitataan Kielijelpin sisältöön?

Tekstin yhteyteen tuleva lähdeviite kirjataan muotoon: "Sivun otsikko". Kielijelpin www-sivusto. < <http://www.kielijelppi.fi/> >. Päivämäärä, jolloin sivua on käytetty lähteenä.

"Mitä kokous on". Kielijelpin www-sivusto.
< <http://www.kielijelppi.fi/> >. 15.5.2007.

Lähdeluetteloan tuleva lähdetieto kirjataan muotoon: Kielijelpin www-sivusto. < <http://www.kielijelppi.fi/> >. Päivämäärä, jolloin sivua on käytetty lähteenä.

Kielijelpin www-sivusto. < <http://www.kielijelppi.fi/> >. 15.5.2007.

Lisätietoa sähköiseen lähteeseen viittaamisesta on muun muassa [Kirjoittajan työkalupakissa](#).

Lisäksi kannattaa huomioida, että kullakin tieteenalalla on omat viittaamissääntönsä ja -käytäntönsä, jotka tulee huomioida lähdeviittauksia tehdessä.

Erityismerkinnät

Lähdeviitteissä on mahdollista käyttää erilaisia merkintöjä, joilla ohjataan lukijaa tulkitsemaan lähteen käyttämisen tarkoitus. Tällaisia ovat

- *esimerkiksi (esim.)*
- *muun muassa (mm.)*
- *erityisesti (erit.)*
- *varsinkin (vars.)*
- *katso (ks.)*
- *vertaa (vrt.)*

Näistä käytetään viitteissä lyhenteitä.

Vertaa tarkoittaa, että lähteestä löytyy jollakin tapaa omista ajatuksista eriäviä ajatuksia. *Katso* tarkoittaa, että lähteestä löytyy esitetyn ajatuksen kanssa samankaltaisia ajatuksia. Myös muita edellä mainituista käytetään osoittamassa omien ajatusten kanssa samansuuntaista tietoa tai näkemystä.

Tällaisia merkintöjä tulee käyttää säästeliäästi ja vain silloin, kun juuri kyseistä lähdetä ei referoida tekstiin.

Jos referoidaan pitkään samaa lähdetä, on mahdollista korvata lähdeviite lyhenteellä *mts.* tai *mas.* (mainitun teoksen/artikkelin sivu/sivut) ja lisätä vain uusi sivunumero. Jos viitataan lähteessä samalle sivulle, voidaan käyttää lyhennettä *mp.* (mainittu paikka). Joillakin aloilla on käytössä myös latinankielinen lyhenne *ibid.* (*ibidem* 'samassa paikassa').

Mihin piste tekstiviitteessä?

Tekstiviitteet erotetaan muusta tekstistä kaarisulkeilla. On tärkeää tehdä ero sen välille, sisältyykö lähdetietoa vain välittämästi viitettä edeltävään virkkeeseen vai virkettä pidempään jaksoon. Periaate on seuraava:

- Jos viite koskee vain edellistä virkettä, tekstiviite tulee sen sisään ja piste sulkujen ulkopuolelle.
- Jos viite koskee virkettä pidempää tekstijaksoa, tekstiviite muodostaa oman virkkeensä ja piste tulee sulkujen sisäpuolelle. Tällöin on luonnollisesti piste myös ennen sulkeita.

Siis seuraavalla tavalla:

Lähdeviite koskee vain edellistä virkettä:

Tieteellisen tekstin ymmärtäminen edellyttää enemmän kuin vain kykyä seurata kirjoittajan ajatuksia — on osattava liittää teksti tieteen tiedolliseen ja sosiaaliseen järjestelmään (Luostarinen & Väliverronen 1999: 7).

Lähdeviite koskee koko edeltävää tekstijaksoa:

Lukutaito kuuluu tutkijan taitoihin. Tieteellisen tekstin ymmärtäminen edellyttää enemmän kuin vain kykyä seurata kirjoittajan ajatuksia — on osattava liittää teksti tieteen tiedolliseen ja sosiaaliseen järjestelmään. Tekstiä on osattava arvioida kriittisesti ja sitä on myös osattava käyttää osana omaa tutkimusta. (Luostarinen & Väliverronen 1999: 7.)

Kielijelppi–Språkhjälpen-verkkopalvelua ylläpitää Helsingin yliopiston Kielikeskuksen äidinkielen viestintäopetuksen palveluyksikkö.

Copyright 2004 – 2010, Kielijelppi

[Palvelun tekijänoikeuksia suojaa Creative Commons -lisenssi](#)